

BALANCETILSLØRING

Af statsaut. Revisor *Holger Nielsen* †.

Da der fra forskellig Side er ytrede Ønske om, at *Handelsvidenskabeligt Tidsskrift* vilde optage det af afdøde statsautoriseret Revisor Holger Nielsen i afvigte Foraar i *Handelsvidenskabelig Studieklub* holdte Foredrag om »Balancetilsløring«, bringes med Fru Holger Niensens Tilladelse Foredraget her efter Revisor Niensens Manuskript.

De af mine Tilhørere, der tidligere har haft Lejlighed til at følge Eksaminationerne ved Revisoreksamen, vil have bemærket, at der undertiden falder et Spørgsmaal, der hedder »Balancetilsløring«, eller: »I hvilket Omfang bør et Regnskab indeholde oplysende Tekster«.

Forinden jeg gaar over til en Besvarelse heraf, der dog ikke maa anses for udtømmende, vil det være naturligt først at se nærmere paa, hvad der forstaas ved et »Regnskab«.

Hvad er et Regnskab?, og hvad kan man se af det? Saadanne Spørgsmaal kan dukke op, naar man bliver stillet overfor en regnskabsmæssig Opgørelse.

Ordet »Regnskab« maa siges at være en fælles Betegnelse for mangfoldige Arter af Opgørelser; man taler saaledes f. Eks. om Kasseregnskaber, Bankregnskaber, Vareregnskaber, Driftsregnskaber, Aarsregnskaber o. s. v. i en Uendelighed, og af selve Benævnelsen skulde det fremgaa, hvad det paagældende Regnskab omfattede.

Selve Ordet »Regnskab« benyttes imidlertid ogsaa blot som en Betegnelse for den regnskabsmæssige Beretning, et Selskab aflægger i Form af et Driftsregnskab og en Statusopgørelse.

Det vil med andre Ord sige, at naar man bliver stillet overfor et »Regnskab«, maa man først undersøge, hvad det er for en Slags Regnskab, og hvilken Virksomhed det vedrører, for derefter at prøve paa at »læse« Regnskabet, ja, i denne Forbindelse maa jeg nævne, at man hyppigt ser Folk, der, forinden de foretager en Bedømmelse af Regnskabet, undersøger, hvem der har udarbejdet eller revideret det, forinden de foretager en Gennemgang af Regnskabet.

Det burde være saaledes, at et Regnskab var et Regnskab, og at det ikke øvede nogen som helst Indflydelse, om det var opstillet eller revideret af den ene eller den anden.

Naar dette ikke er Tilfældet, maa Aarsagen bl. a. søges i, at der kun findes faa Regler for, hvorledes et Regnskab skal affattes, og hvad de enkelte Poster i dette skal indeholde. Ja, det er endog saaledes, at i Regnskabsvæsenets Grundlov, Bogføringsloven, findes der ingen Regler for selve Regnskabsaflæggelsen udover, at det er anført, at man skal føre en Statusbog, i hvilken der een Gang aarlig for det sidst forløbne Regnskabsaar vil være at indføre Forretningens Status, saaledes som samme stiller sig efter omhyggelig Hensyntagen til tilstedeværende Værdier og Forpligtelser.

Det er ganske vist i Bogføringsloven paalagt de forretningsdrivende at føre et saadant Regnskab, at der deraf klart fremgaar Forretningens Gang, Kreditorer og Debitorer med Størrelsen af de paagældende Tilgodehavender, Driftsomkostninger, privat Forbrug af Penge og af Varer o. s. v., men der findes ingen Bestemmelser om selve Regnskabsaflæggelsen, saaledes at man kan komme ud for f. Eks. Driftsregnskaber, der kun indeholder 3 Poster, nemlig: Bruttofortjeneste, Omkostninger og Nettofortjeneste, eller maaske endnu mindre.

I Love af senere Dato end Bogføringsloven, saa som Aktieselskabsloven, Bankloven, Sparekasseloven m. v., er der givet enkelte Regnskabsbestemmelser, og f. Eks. i Bekendtgørelsen om Affattelse af Bankers Maanedsbalancer er der givet ret udførlige Regler for, hvad der maa føres paa de enkelte Konti, og hvorledes Regnskabsafslutningen skal finde Sted.

Som Følge heraf har man gode Retningslinier ved Bedømmelsen af et Bankregnskab, idet man i den udsendte Bekendtgørelse kan se, hvad de enkelte Poster kan indeholde.

For Aktieselskabers Vedkommende findes der enkelte Regnskabsbestemmelser¹⁾ saa som:

at Værdipapirer, der er Genstand for offentlig Kursnotering, højest maa opføres til den ved Regnskabsaarets Slutning senest noterede Køberkurs,

¹⁾ Jfr. Regnskabsbestemmelsen i Aktieselskabslovens § 42, der udtaler: Aarsregnskabet skal under omhyggelig Hensyntagen til tilstedeværende Værdier og Forpligtelser samt under Foretagelse af nødvendige Afskrivninger opgøres, saaledes som ordentlig og forsigtig Forretningsbrug uilsiger. Det skal indeholde et Driftsregnskab og en Statusopgørelse.

- at der paa Aktiver, der er bestemt til vedvarende Brug for Selskabet, kan foretages Henlæggelse til en særlig Afskrivningsfond i Stedet for at foretage Afskrivning direkte paa Aktivet,
- at Beløb fremkomne ved Opskrivning af saadanne Aktiver kun kan anvendes til Afskrivning paa andre til vedvarende Brug bestemte Aktiver, til Dækning af Underskud eller til Henlæggelse til en særlig Fond, der kun maa benyttes i dette Øjemed. Hvis man benytter en saadan Opskrivning til Dækning af Underskud, skal det bemærkes i Regnskabet,
- at foretagne Pantsætninger samt ikke særligt dækkede Kautions- og andre Garantiforpligtelser skal fremgaa af Regnskabet,
- at visse Poster som Tantième til Bestyrelsen og Beholdningen af egne Aktier skal opføres paa særlige Konti samt
- at Omkostninger ved Selskabets Stiftelse samt Vederlag for »Good will« skal opføres særskilt, og at der derpaa skal afskrives med mindst 15 pCt. p. a. af det oprindelige Beløb.

Endvidere er der givet Regler for Anvendelsen af Aarets Overskud, men derimod findes der udover Bestemmelsen i A/S-Lovens § 48 ingen nærmere Regler for, hvorledes selve Bogføringen skal finde Sted, og hvad der skal føres paa de enkelte Konti.

Ser man paa Regnskaber for private Personer, findes der — naar man ser bort fra den tidligere omtalte Pligt for forretningsdrivende til Føring af Bøger og Opgørelse af Status — overhovedet ingen Regler for Regnskabsaflæggelsen, og som Følge heraf kan Regnskabsposterne i Regnskaber for private Personer afvige meget fra hinanden og i mangfoldige Tilfælde slet ikke give de ønskede Oplysninger.

Hvis Regnskabet bliver benyttet som Grundlag for Selvangivelse, vil der ofte i nogen Grad være taget Hensyn til Skattevæsenets Krav om Regnskabsaflæggelse, men dette er dog ikke altid Tilfældet.

Der er derfor i Regnskaber for Aktieselskaber og private Personer Lejlighed til at konstatere Tilfælde af »Balancetilsøring« foretaget enten ubevidst eller bevidst, og i sidste Fald enten af Konkurrencehensyn eller for at skjule Forhold, som man ikke ønsker skal komme til andres Kundskab, enten det nu drejer sig om Bestyrelse, Aktionærer, Bank, Hovedkreditorer eller andre.

I de senere Aar synes der paa Grund af de skærpede Krav til ordentlig Regnskabsaflæggelse at være en Tendens til at fremkomme med Regnskaber, der indeholder flere Oplysninger end hidtil. Fra Aktieselskabsregistrets Side kræves saaledes udførligere Regnskaber, og man har endvidere nu en Højesteretsdom, ifølge hvilken et Aktie-

selskabs Bestyrelse, der havde aflagt et Aarsregnskab for 1933, og af Generalforsamlingen havde faaet Decharge herfor, blev dømt til bl. a. at udarbejde et nyt Regnskab, hvori man i Statusopgørelsen udskilte de Reserver, der var opført under Posten »Diverse Kreditorer« og endvidere lod Driftsregnskabet fremtræde i en mere specificeret Form.

Der findes dog en Landsretsdom, ifølge hvilken et Andelsselskab blev frifundet for et Krav rejst af en Kreds af Andelshavere i Anledning af, at Direktøren ved sin Bortrejse fra Selskabet meddelte, at han i Løbet af de sidste 10 Aar havde opsparet en »hemmelig Reserve« paa godt 100.000 Kr., som ikke hidtil havde figureret paa Aarsregnskaberne.

Det rejste Krav gik ud paa, at Selskabet blev forpligtet til at foretage en Omvurdering af dets Aktiver og Passiver for en Aarrække, saaledes at Andelshaverne for de respektive Aar bl. a. fik deres Andel i det opsparede Beløb, men Selskabet blev som nævnt frifundet for det rejste Krav.

Det vil med andre Ord sige, at der findes ikke bestemte Regler for, hvorledes et Regnskab skal opstilles, og — naar undtages de faa Regler i Aktieselskabsloven — heller ikke om, hvad der maa opføres under de enkelte Poster i dette.

For regnskabskyndige Folk skulde det være en ufravigelig Regel, at ethvert ordentligt Regnskab bliver aflagt ud fra Grundreglen:

»Klarhed og Sandhed«,

saaledes at enhver bevidst Afvigelse fra Sandheden er en Forfalskning og enhver Afvigelse fra Klarheden er en Tilsøring.

Naar man vil se paa, hvori »Balancetilsøring« bestaar, vil man passende kunne opstille 3 Hovedgrupper:

1. at Teksten i Regnskabet ikke dækker de Poster, hvoraf de enkelte Beløb i Regnskabet er sammensat, og det kan skyldes:
  - a) at der f. Eks. for Aktivernes Vedkommende er fradraget Passivposter uden nærmere Oplysninger. Dette kan bl. a. ske ved, at Ejendommens Konto opføres med et Beløb, hvori Prioriteter er fradraget, eller f. Eks. ved Fradrag af Afskrivningskonto i Aktivitet uden Angivelse heraf, og ellers kan det skyldes:
  - b) at Teksten i sig selv er misvisende, f. Eks. en Post som: Anlægs-Etablerings Konto,

2. at der mangler Oplysninger om Værdiansættelsen, f. Eks. opføres Ejendommens Konto med et Beløb uden Angivelse af, om Beløbet svarer til Indkøbsprisen, Ejendomsskyldværdien eller kun er Saldoen paa Kontoen,
3. at der i Statusopgørelsens Aktiv eller Passivside er opført korrigerende Poster med en anden Gruppering end den, der svarer til de Poster, der skal korrigeres, f. Eks. er Anlæggets enkelte Grupper specificeret i Aktivsiden, medens der i Passivsiden findes en samlet Afskrivnings Konto.

Jeg skal nu i korte Træk gennemgaa en Del af de Poster, der findes i en Statusopgørelse, og jeg haaber, at mine Tilhørere ved den efterfølgende Diskussion vil uddybe disse nærmere, idet min Gennemgang som tidligere nævnt ikke er tænkt som udtømmende.

Ser man paa en af de første Poster i et Regnskab: *Kassebeholdningen*, skulde man ikke tro, at denne kunde give Anledning til nogen særlig Drøftelse, og dog ved Revisorerne, at der under denne Benævnelse kan forekomme de mest besynderlige Ting. Foruden Kontanter og Checks kan der være medtaget fremdaterede Checks, fremmed Mønt, Bilag for Forskud o. l. (hvis Værdi kan være mere eller mindre tvivlsom), samt Bilag for ikke bogførte Regninger, Kontantsalgsregninger, hvis det er saaledes, at hele Salget bogføres ved Regningsudskrivning, Frimærker modtaget som Betaling (heri ligger en stor Fare for Sammenblanding med Frimærker indkøbt til eget Brug) o. s. v. i en Uendelighed.

Med Hensyn til selve Beholdningens Placering i Regnskabet saa finder dette Sted paa vidt forskellig Maade, og jeg skal nævne nogle Eksempler paa enkelte Tilfælde, jeg har konstateret.

I flere Regnskaber kan man finde Kasse Konto opført som en Passivpost. Dette er selvfølgelig misvisende, idet det kun kan være Udtryk for, hvormeget der ved Aarets Udgang var skyldigt for løbende Regninger, og bedre bliver det ikke, hvis man i samme Regnskab kan finde baade Kasse Konto og Kassebeholdning opført som Aktiv eller i et andet Regnskab finde Kassebeholdning som Aktiv og Kasse Konto som Passiv.

Kassebeholdningen kan findes placeret paa talrige andre Maader, der ikke er anbefalelsesværdige, saaledes f. Eks. Kasse-, Bank- og Personlige Konti som en samlet Post eller: Kontant Del af Reservefonden og som en efterfølgende Post: Kassebeholdning.

Det vilde være formaalstjenligt, om man afsluttede sit Kassereg-

skab paa Statusdagen og sørgede for, at Kassebeholdningen kun bestod af Kontanter og eventuelle Checks, der var fremkomne paa et saa sent Tidspunkt, at Indløsning ikke havde kunnet finde Sted samme Dag. Derimod maa alle Bilag — af hvad Art nævnes kan — bogføres, og findes der fremmed Valuta, maa denne omregnes efter Statusdagens Kurs og overføres til en separat Konto. Jeg henleder i denne Forbindelse Opmærksomheden paa, at ifølge et Cirkulære af 1921 maa Guldmønter og udenlandske Penge ikke medregnes som Kassebeholdning i Dødsboer, men skal opføres særskilt.

For *Bankbeholdningernes* Vedkommende synes der at være nogen Tvivl med Hensyn til Behandling af Posten Kasse Kredit, idet der forekommer Regnskaber, hvori den ikke benyttede Del af Kreditten er opført sammen med Kasse- og/eller Bankbeholdningen.

Dette kan forsvares, naar man staar overfor en Bedømmelse af Selskabets Evne til at fremskaffe likvid Kapital, men fra et almindeligt regnskabsmæssigt Synspunkt er det forkasteligt, og bedre bliver det ikke, naar man kan finde Gælden paa Kasse Kredit Kontoen opført sammen med Summen af løbende Accepter.

Det maa anses for en Skrivefejl, naar man i flere offentliggjorte Regnskabers Passivside kan finde Posten: Bankbeholdning.

Naar et Selskab opfører Banktilgodehavende med Fradrag af Bankgæld, er dette misvisende og kan kun finde Sted, naar de paagældende Poster er modregnelige.

Det er en Selvfølge, at man ved Regnskabsaflæggelsen ikke maa skjule eventuelle Indskrænkninger i Dispositionsretten over Bankbeholdningen, enten dette nu skyldes, at denne består af »Sikrings-Konto«, er pantsat, deponeret eller indsat paa Opsigelse; men man maa give de fornødne Oplysninger herom i Regnskabet.

Saafermt der findes Postgiro Konto er denne saa likvid, at man godt kan forsvare at medregne den til Kassebeholdningen.

For *Debitorernes* Vedkommende synes der at være uanede Muligheder for at danne Tilsløringer, idet man ikke af selve Betegnelsen »Diverse Debitorer« eller »Udestaaende Fordringer« kan danne sig nogensomhelst Mening om, hvoraf denne Post består og om dennes Værdi.

Der kan saaledes være foretaget utilstrækkelige Afskrivninger paa tildels uerholdelige Fordringer, og endvidere kan der under »Diverse

Debitorer« være placeret Laanedebitorer, Konsignationsdebitorer, Funktionærdebitorer, Privat Konto, Tilgodehavende hos Filialer og Datterselskaber, Forudbetaling paa Vareleverancer, uafregnede Forskud til Repræsentanter, Konti vedrørende Direktion eller Bestyrelse, Afbetalingsdebitorer, Opsamlings Konti som f. Eks. à Conto Udbetalinger paa Ydelser, hvorfor endelig Afregning endnu ikke har fundet Sted o. s. v.

Ved Placeringen af Debitorer i Status burde disse inddeles efter deres Art, saaledes Varedebitorer, Pengedebitorer, Konsignationsdebitorer, Tilgodehavende hos Personale o. s. v., og alle Poster, der ikke kunde placeres herunder, burde overføres til de respektive Konti.

Ligeledes maa alle Debitorer, hvorom det maa formodes, at disse ikke vil indgaa fuldt ud, overføres til særlige Konti som f. Eks. »Dubiose Debitorer«, »Konto pro dubiosa« eller »Konto for usikre Fordringer« el. lign.

Det vilde være ønskeligt, men det vilde sikkert føre for vidt, om der i almindelige Statusopgørelser kunde anføres Oplysninger om Debitorkravets Alder eller omtrentlige Betalingstid. Et saadant Forlangende vilde være rimeligt overfor Afbetalingsforretninger.

For Vekslers Vedkommende kan disse være opført uden Oplysninger om diskonterede Veksler.

Da »Diverse Debitorer« kan bestaa af saa forskelligartede Poster, er det kun naturligt, at man ved en Gennemgang af Statusopgørelser støder paa forskelligartede og lidet oplysende Betegnelser for disse Poster, saaledes f. Eks. »Diverse Debitorer og igangværende Arbejder« — Diverse Debitorer incl. Konsignationslagre — Udestaaende Fordringer og løbende Entrepriser o. s. v., alle Tilfælde, hvor man i høj Grad savner Oplysning om Beløbene for de enkelte Grupper, og om de Principper der er lagt til Grund for Optagelsen. Man kan endog finde Statusopgørelser, hvor der som eneste Aktivpost er opført: Debitorer.

I Forbindelse med Debitorerne vil der være Anledning til at omtale de Afskrivninger, der foretages som Følge af usolide Fordringer. Saa-danne Afskrivninger kan som bekendt enten være fradraget i Debitor-massen uden nærmere Oplysninger, eller ogsaa kan de under een eller anden Benævnelse være placeret under Passiverne som f. Eks. Delcredere Konto, Afskrivnings Konto for Debitorer, Konto til Imødegaaelse af Tab paa Debitorer el. lign., men da selve Teksten ikke giver Oplysning om, hvorvidt de hensatte Beløb er Afskrivningsbeløb, der maa anses for at være helt eller delvis tabte, eller Reserver, er man ude af Stand til nærmere at bedømme Værdien af en saadan Statuspost, og disse Poster er da ogsaa et Middel til at tilsløre Balancen.

Der bør i Statusopgørelsen sondres skarpt mellem Afskrivnings Konti og Reserver, og saafremt et Tab paa en Debitor ikke straks afskrives, men hensættes paa en særlig Konto, maa Afskrivningsbeløbet fradrages i Statusopgørelsen i Debitormassen for paa denne Maade at tilkendegive, at Beløbet er tabt, medens Henlæggelse til Imødegaaelse af ikke konstaterede Tab maa opføres under Passiverne, saaledes at Beløbet kan blive medregnet til Egen Kapitalen. Et saadant Krav om at fradrage Afskrivningen i Aktivbeløbene foreligger i Handelsministeriets Bekendtgørelse af 12. Marts 1932 til Bankerne, hvori det bestemmes, at Afskrivning skal fradrages i de tilsvarende Aktiver og ikke maa opføres som en særskilt Post under Passiverne.

En anden Post i Status, som det er umuligt for udenforstaaende at danne sig et paalideligt Skøn over, er *Varebeholdningen*, idet den som oftest er opført som een Post uden supplerende Oplysninger af nogen som helst Art.

Alene Værdiansættelsen rummer rige Muligheder for Tilsløring enten i den ene eller anden Retning, og Regnskabet indeholder som Regel ingen Oplysninger om, hvorledes Værdiansættelsen har fundet Sted, om det er til Indkøbspris, til Dagspris, eller om der er foretaget Nedskrivninger af en eller anden Art. Hvis der tillige under Varelageret er medregnet Konsignationsvarer, belaante Varer og Varer beroende i Filialer (maaske ovenikøbet optaget til en højere Pris end for tilsvarende Varer i Hovedforretningen), vil det i højere Grad bidrage til at tilsløre Forholdet.

I Statusopgørelsen bør man efter min Formening opføre Varelageret i de vigtigste Hovedgrupper og tillige give Oplysninger om eventuel Nedskrivning, saaledes at udenforstaaende i det mindste med Salget som Basis kan danne sig et Skøn over Forsvarligheden af at have et Lager af den anførte Størrelse.

Ubevidst Tilsløring kan iøvrigt i høj Grad finde Sted i Industrivirksomheder ved Prisansættelsen for Varer af egen Fabrikation, saafremt disses Egenpris beror paa unøjagtig Kalkulation.

Anlægskontiene er meget taalmodige Konti, der — i Tilsløringsøjemed — kan benyttes til Opsamling af alle de Poster, der ikke kan placeres andre Steder, og det er da ogsaa ret interessant at se den Forskel, der kan være paa Benyttelsen af Anlægs Kontoen i et Selskab, der er godt konsolideret, og i et andet, der savner den fornødne Egenkapital.

Det er da ogsaa ret forskelligartede Argumenter, saadanne 2 Selskaber anvender overfor Revisor under en Drøftelse af, hvorvidt en

afholdt Udgift af speciel Karakter skal betragtes som en Anlægsudgift eller bør placeres som en Driftsudgift.

Ligeledes kan der være stor Forskel paa de Afskrivninger, der maa anses for at være nødvendige, idet det godt konsoliderede Selskab vil være tilbøjelig til ved et Jugement at formindske det Antal Aar, i hvilket man kan have Nytte af det anskaffede Aktiv og som Følge heraf være nødsaget til at forhøje Afskrivningsprocenten, medens der til Gengæld næsten ikke vil være Grænser for, hvor lang Tid det andet Selskab mener at kunne drage Nytte af Nyanskaffelsen og derfor vil have Afskrivningsprocenten saa lav som vel mulig.

Tænker man sig f. Eks. et Selskab, der enten bygger egen Ejendom eller foretager en Ombygning af den nuværende Ejendom, saa kan Spørgsmaalet om, hvilke Omkostninger der bør medregnes til Byggeomkostninger, give Anledning til en vis Form for Balancetilsløring. F. Eks. kan nævnes Spørgsmaalet om Bogføring af Renter af den i Nybygningen bundne Kapital. Nogle foretrækker at bogføre Renterne af Byggelaanet paa Rente Konto som en Driftsudgift, medens andre forhøjer Anlægs Kontoen hermed, og endelig kan der være dem, der renteberegner den i Nybygningen anbragte Kapital og belaster Anlægskontoen hermed, saaledes at den bliver debiteret for Renter uden Hensyn til, om det er fremmed eller egen Kapital, der er anvendt.

Der vil i alle de nævnte Tilfælde figurere en Anlægs Konto i Regnskabet, men med vidt forskellige Beløb, og i langt de fleste Tilfælde uden Oplysninger om, hvorvidt f. Eks. Rentebeløbet o. l. er inkluderet eller ikke.

Anlægs Kontoen vil i mange Tilfælde foruden Værdien af Grund, Bygninger og Installationer tillige indeholde de bogførte Beløb for Maskiner og Inventar samt undertiden de i Anledning af Starten afholdte Udgifter ved Prøvekørsel, Prøvefabrikation, Forsøg o. lign.

Naar saa forskelligartede Beløb bliver slaaet sammen i een Post — og der maaske ovenikøbet bliver afskrevet direkte paa Kontoen — er det oftest umuligt at danne sig et tilfredsstillende Skøn over Anlæggets Værdi, og bedre bliver det ikke, hvis der yderligere medregnes Beløb for andre mere eller mindre haandgribelige Aktiver. Som Eksempel paa Poster, der kan være slaaet sammen, skal nævnes: Grundejendom, Inventar og Heste — Anløbsbroer, Dampbaade, Motorbaade, Slæbebaade, Inventar, Byggegrund med Hus, Koncession m. v. — Ejendoms- og Anlægs- samt Inventar Konti.

I talrige Tilfælde er Posterne endvidere slaaet sammen, saaledes at der kun kan anføres f. Eks. Anlæg med eet samlet Beløb, og uden at der findes Oplysninger om Indholdet, om Værdiansættelsen, om Ejen-

domsskyldværdien eller Grundværdien, om Brandforsikringssummen el. lign. og enten er Afskrivningerne slet ikke anført, idet disse er fra-draget direkte i Aktivposterne eller ogsaa er samtlige Afskrivninger for de forskellige Grupper slaaet sammen til een Post, saaledes at man ikke kan se, hvad Afskrivningsbeløbet vedrører. Undertiden findes Afskrivningerne f. Eks. ogsaa benævnt Reserve- og Fornyelsesfonden. Jeg har endog konstateret, at en Afskrivnings Konto er opført som et Aktiv i Regnskabet, uden at jeg dog er i Stand til at give nogen fyldestgørende Forklaring herpaa.

Det er helt velgørende, naar man i et Dampskibsselskabs Regnskab, som en Fodnote til Posten: »Skibenes bogførte Værdi« finder tilføjet: Den bogførte Værdi er ikke Udtryk for Salgsværdien. I dette Tilfælde er man saa klar over, at det i Status opførte Beløb afviger fra den virkelige Værdi og kan tage Hensyn hertil ved Bedømmelsen af Regnskabet.

Man ser undertiden Selskaber, der har en stor Egenkapital, anvende en Afskrivnings Konto for visse Afskrivningsbeløb og derefter placere Resten som en »Reserve- og Fornyelsesfond«, saaledes at denne helt eller delvis træder i Stedet for en Afskrivnings Konto, medens Kontoen i andre Regnskaber udelukkende kan være en Reserve.

Der findes mangfoldige andre Forhold, der kan virke som en Tilsøring paa Anlægs Kontiene, idet der — som jeg tidligere har berørt — herunder kan være opført Poster, der rettelig burde være afskrevet over Driften.

Tænker man sig f. Eks. en Virksomhed, der ejer en Ejendom og lader Haandværkerregninger for løbende Reparationer debitere paa Ejendommens Værdikonto uden at foretage de nødvendige Afskrivninger ved Regnskabsafslutningen, vil Kontoen efterhaanden udvise en Sum, der intet har med de faktiske Forhold at gøre.

Et lignende Forhold kan opstaa, naar et Selskab, der tidligere har anvendt Vognmand til Transport af Varer, er gaaet over til at benytte egne Biler og Arbejdskraft. Man ønsker at se, om denne Ombytning kan betale sig og opretter i den Anledning en Kørsels Konto, der belastes for Indkøb af Biler og samtlige Udgifter vedrørende Driften af disse, herunder ogsaa Chaufførlønninger. Til Gengæld krediteres Kontoen for Værdien af den præsterede Kørsel beregnet efter Vognmandstakster, og ved Regnskabsafslutningen salderes Kontoen, og Saldoen overføres til næste Aar.

Denne Saldo kan fuldstændig tilsøre Bilernes Værdi, og Kontoen vil efter nogle Aars Forløb, naar Bilerne er udslidte, udvise Tab eller Fortjeneste ved at anvende eget Kørselsmateriel.

Paa tilsvarende Maade gaar det, hvis man fører sin Ejendoms Konto paa følgende Maade, som man undertiden kan støde paa: Kontoen er oprindelig debiteret for Købsprisen og derefter bliver den hvert Aar debiteret for alle Driftsudgifter og Forbedringer samt krediteret for Huslejeindtægten. Ved Regnskabsafslutningen salderes Kontoen, og Saldoen overføres til næste Aar, hvor der fortsættes paa tilsvarende Maade, saaledes at Kontoens Saldo til sidst hverken er Udtryk for det ene eller det andet.

Tilsløring kan endvidere foregaa ved, at Bogføring af Salg af Genstande, der henhører under Anlægget, bogføres paa Salgskontiene eller at Køb af Maskiner o. lign. kun bogføres med en eventuel Ombygningssum eller med de erlagte Afdrag.

Forholdet kan endog blive saa greelt som i den Virksomhed, der ombyggede sin Fabrik og i den Anledning anskaffede nye Maskiner. Disse blev bogført og optaget i Status til fuld Fakturapris, uagtet Leverandøren havde ydet en Rabat paa 20 pCt. paa Fakturaprisen. Maskin Kontoen var debiteret og Kreditor Kontoen krediteret for den fulde Pris. Rabatten blev derefter overført fra Kreditor Kontoen til Kredit for Rabat Kontoen, og ved Aarets Udgang blev Saldoen paa Rabat Kontoen godskrevet Fabrikations Kontoen, saaledes at dette Beløb bidrog til at forbedre Aarets Bruttofortjeneste.

Hvis en Virksomhed fremstiller Maskiner til eget Brug, er det en Tilsløring af Balancen, saafremt disse bliver bogført til Priser, der ligger under eller over den virkelige Kostpris, eller maaske slet ikke bliver bogført paa en Anlægskonto.

I Forbindelse med Anlægget er der Anledning til at nævne *de immaterielle Aktiver*, idet disse undertiden fejlagtigt bliver medregnet under Anlægget.

Ved immaterielle Værdier forstaar man som bekendt Rettigheder og Goder, der ikke i sig selv har nogen som helst materiel Værdi, men kun den Værdi, der bestaar i, at de bidrager til at skabe nye virkelige Værdier; som Eksempel kan nævnes:

- 1) Omkostninger ved Starten af en Virksomhed,
- 2) Patent- og Koncessionsrettigheder,
- 3) Good-will, d. v. s. Afstaaelse for Overtagelse af en gammel Virksomhed som Følge af:
  - a) Fabrikationshemmeligheder,
  - b) god og sikker Kundekreds,
  - c) anset og almindelig kendt Firmanavn,
  - d) Forretningslokalernes gunstige Beliggenhed o. s. v.

Værdien af disse Aktiver er vanskelig at fastslaa, og man maa derfor behandle dem med stor Varsomhed, naar der skal tages Stilling til, om de bør og kan optages i den almindelige aarlige Statusopgørelse, og i hvert Tilfælde maa man sondre mellem, om Aktivet er opstaaet uden Udgifter for Virksomheden eller om det er erhvervet mod Afholdelse af Udgifter; desuden maa man være opmærksom paa, om Beløb opført for f. Eks. Patenter, vedrører virkelige Patenter, altsaa med andre Ord, om disse ikke for længst er ophørte, saa Beløbet herfor burde være afskrevet. Det er kun de Aktiver, hvorfor Virksomheden har ydet Vederlag, der uden videre kan optages i den almindelige aarlige Status, idet Værdien er nogenlunde konstateret ved Erhvervelsen, og Optagelsen af Aktiverne medfører ikke nogen virkelig Vinding, men kun Forhindring af eller midlertidig Ophævelse af et Tab. Saafremt der i Status indsættes et Aktiv, der er erhvervet uden Modydelse, kan det som bekendt bevirke, at ikke alene Formuen, men ogsaa Aarets Overskud, bliver forøget med Aktivets Beløb, og der fremkommer derved et falsk Driftsregnskab.

I Almindelighed bør man undgaa Optagelse af saadanne Aktiver, der er erhvervet uden Modydelse; men det kan dog undertiden være ønskeligt f. Eks. for at have Værdien fastslaaet paa Forhaand i Tilfælde af Salg, Opløsning af Kampagniskab, Skifte mellem Arvinger efter den hidtidige Indehavers Død o. l. Som Argument for Berettigelsen af at optage immaterielle Værdier i Status kan anføres, at det vil være muligt at fordele Beløbet for de med Anskaffelsen forbundne Omkostninger over den Periode, hvori Virksomheden nyder godt af Aktivet, og dette sker ved en Optagelse i Status og dermed følgende aarlige Afskrivninger.

Jeg har nævnt, at man maa paase, at f. Eks. værdiløse Patenter ikke findes opførte i Status og som et interessant Eksempel paa Virkningen heraf kan anføres følgende:

Et Selskab havde erhvervet en Patentrettighed og paa Grundlag heraf startet et Datterselskab. Det viste sig snart, at Patentet var værdiløst og som Følge heraf ogsaa det nystiftede Selskabs Aktier. Alligevel undlod man i Datterselskabet at foretage Afskrivninger paa Patentet, og som Følge heraf i Moderselskabet at foretage Afskrivninger paa Aktiernes bogførte Værdi.

I Forbindelse med Patentrettigheder maa nævnes Koncessioner o. l., hvor der fremkommer en Tilsløring ved at tage den bogførte Værdi heraf op under f. Eks. Anlægsaktiverne uden nærmere Oplysninger.

En Post som Modeller og Tegninger kan figurere i Regnskabet paa vidt forskellige Maader; man ser undertiden, at Værdien i visse Regn-

skaber er nedskrevet til 1 Kr. I andre Regnskaber derimod figurerer ofte store Beløb herfor, hvilket bl. a. kan skyldes egen Fremstilling til opskruede Priser eller indkøbte Ting, der forlængst burde være afskrevet. Det maa anses for forkasteligt at tilsløre et saadant Forhold yderligere ved at opføre Modeller og Tegninger sammen med andre Aktiver.

En Regnskabspost, hvis Værdiansættelse maaske kunde give Anledning til en hel Aftens Diskussion, er »Egne Aktier«, og jeg skal derfor nøjes med at omtale, at disse findes opført i Regnskaber saavel til Pari som til Over- eller Underkurs.

Hvorvidt man vil benytte den ene eller den anden Værdiansættelse afhænger af Forholdene, men under alle Omstændigheder maa Pariværdien fremgaa af Regnskabet, saa man sættes i Stand til at bedømme Forsvarligheden af den foretagne Værdiansættelse.

Der er en Del Poster, som jeg heller ikke kan undlade at nævne i Forbindelse med Omtalen af »Balancetilsløring«, og som kan findes opført baade paa Aktiv- og Passivside. Det er de saakaldte udbytte-regulerende Aktiver og Passiver, d. v. s. Poster, som opføres i Statusopgørelsen for at faa et saakaldt »rent« Driftsregnskab.

Det kan ofte være af væsentlig Betydning for Skabelse af de saakaldte hemmelige Reserver eller for Forandring i disses Størrelse, om man undlader eller ikke undlader at medtage de udbytteregulerende Aktiver og Passiver; og det er ikke heldigt, naar man i Statusopgørelser finder Poster som f. Eks.: forudbetalte og tilgodehavende Omkostninger opført sammen med Beholdninger eller andre Poster.

Man kunde paa denne Maade fortsætte med at nævne Poster under Aktiverne, der kan benyttes som Tilsløringsobjekter; men jeg skal — forinden jeg gaar over til Passiverne — nøjes med endnu at nævne nogle Poster som: Diverse Aktiver — Andre Aktiver — Andele, Aktier, Giro, Depositum Konto m. m. — Forskuds Konto — Immobilie Konto — Interims Konto — Diverse Konto for Nedskrivninger — o. l., som findes opført i visse Statusopgørelser, og hvor Teksten er meget lidt oplysende for udenforstaaende.

Det maa ligeledes siges at være en Tilsløring, naar man i tidligere Aar har specificeret enkelte Grupper i sin Statusopgørelse, og saa i et efterfølgende Aar undlader Specifikationen; dette skyldes hyppigt, at der er et eller andet Forhold, der skal skjules overfor Modtagerne af Statusopgørelsen.

Blandt Passiverne vil Posten »Diverse Kreditorer« være bedst egnet til Tilsløring, og det, der navnlig skjules herunder, er de saakaldte hemmelige Reserver. Forholdet er ret almindeligt, og det er ikke saa længe siden, at man i et Generalforsamlingsreferat saa, at det paa Forespørgsel var oplyst, at saa og saa stor en Del af denne Post var Reserver.

Selv om Posten kun indeholder Kreditorer, vil udenforstaaende alligevel ikke kunne danne sig et virkeligt Skøn herover, uden at Posten bliver spaltet.

Først og fremmest maa der sondres mellem pantesikret og ikke sikret Gæld og derefter mellem kortfristet og langfristet Gæld, og endvidere maa der tages Hensyn til Sikkerhedsstillelse, Forudbetaling paa Vareleverancer til Kunder, Akkomodationsobligationer, Skadesløsbreve m. v.

Som Eksempel paa Kreditorposter, der trænger til nærmere Specifikation, skal jeg nævne: Kasse-Kredit og accepterede Veksler — Nyan-skaffelses Konto — Suspensions Konto — Kapital Kreditor (skal formentlig være Pengekreditor) — Skyld — Diverse — Driften tilgode hos A/S o. s. v.

Man finder Regnskaber, hvori Udbytte og Tantième er opført med et samlet Beløb, og hvor der findes Beløb med Teksten: Tantième til Bestyrelse og Revision.

Hvis man i et Regnskab vil undersøge, hvor stor Egenkapitalen er, kommer man som oftest til at mangle Oplysninger, fordi flere af Posterne er tilsløret.

I denne Forbindelse skal jeg nævne et Forhold, hvor selv andre end Nybegyndere, der lige har lært, at Kapital Kontoen opføres som Passiv, kommer til kort, nemlig naar man ser paa visse Dampskibsselskabers Regnskaber. Her kaldes øverste Post i Passivsiden Aktiekapital Konto, medens Resten af Egenkapitalen — bortset fra Lovmæssig Reservefond — findes opført nederst paa Siden benævnet Kapital Konto, og ser man derefter under Aktiverne, kan man finde en Post benævnt Skibenes Kapital Konto, der skal dække den bogførte Værdi af Selskabets Flaade.

Bedre bliver det ikke, naar man skal afgøre, hvad der er Reservefonds, og hvormeget af Passivsiden der skal betragtes som Afskrivnings Konti, der er opført som formueregulerende Passiver.

Jeg skal nævne nogle Eksempler paa saadanne Konti blandt Passiverne:

Krisefond,
 Aktiefond,
 Ejendommens Fond,
 Reservefondsværdi af Anlæg,
 Konto til Imødegaaelse af Tab og Skat,
 Sikringsfond for Direktøren,
 Amortisations-, Fornyelses- og Reservedividendefond.

Selv om der i Regnskaberne findes regulære Reserver, er der intet til Hinder for, at man i samme Regnskab finder en Underskudssaldo opført som Aktiv, eller ogsaa kan der forekomme Tilfælde, hvor tidligere Aars Underskud er opført som et Aktiv, medens det forløbne Aars Overskud staar opført som Passiv.

Man kan endog komme ud for, at Kontiene i Passivsideen nævnes i Rækkefølge som f. Eks. Overskuds Konto, Kasse Konto og derefter Driftsoverskud.

Paa tilsvarende Maade gaar det med Overførsler i ny Regning, som man kan finde benævnet: Overførsel til næste Aar — Gevinst og Tabs Konto — Til Disposition (dette Udtryk benyttes dog ogsaa forinden Fordeling af Overskud har fundet Sted) — Saldo— Konto for ufordelt Overskud — Over/Underskuds Konto — o. s. v. eller som »Balance« enten i Aktiv eller Passivsideen.

Overførsler af denne Art benyttes til Regulering af efterfølgende Aars Resultater, idet saadanne Overførsler som Regel opføres i »Driftsregnskabet« og medregnes i det Beløb, der skulde svare til Aarets Driftsresultat. Derefter hedder det i Regnskabet: Til Disposition have Kr. . . . og i ny Regning overføres derefter det Beløb, hvorover man ikke har fundet Anledning til at disponere. Ved at sammenligne Overførslerne ved Aarets Begyndelse og Slutning kan man hyppigt se, i hvor høj Grad det har været nødvendigt »at skrabe Bunden« for at kunne give det deklarerede Udbytte, Tantiømer m. m.

I Forbindelse med Omtalen af Reserver og Tilsløringen af disse vil jeg nævne den Fremgangsmaade, der hyppigt bliver anvendt af en særlig Gruppe Aktieselskaber, Jernbaneselskaberne, ved Aflæggelse af Regnskab; en Fremgangsmaade, der bevirker, at Anlægskapital og Egenkapital i Jernbaneregnskaber fremtræder paa en Maade, der ikke kendes fra almindelige Aktieselskabsregnskaber, og som medfører, at man ikke er i Stand til — uden indgaaende Kendskab — at opgøre den virkelige Egenkapital.

Som Eksempel herpaa skal jeg nævne en af de enkleste Statusopgø-

relser, jeg har fundet. Den indeholdt kun 3 Aktivposter og 3 Passivposter, der nøjagtigt svarede til hinanden, saaledes svarede:

Anlægs Kontoen til Aktiekapitalen,
 Indestaaende i Sparekassen til Reservefonden og
 Bankbeholdningen til Saldoen paa Gevinst- og Tabs Konto.

Man bogfører nemlig Banens Anlæg med et Beløb svarende til Aktiekapitalen, undertiden endog med brudte Beløb — eller ogsaa bogføres Anlægget med et Beløb svarende til Aktiekapitalen i Forbindelse med Summen af de Laan, det har været nødvendigt at optage for at fuldføre Anlægget.

Afskrivninger foretages kun i det Omfang, Aktiekapitalen nedskrives, eller hvormed de optagne Laan nedbringes ved statutmæssige Afdrag.

Der foretages heller ikke nogen Opskrivning af Anlægskapitalen som Følge af Fornyelse eller Udvidelse af Anlægget, med mindre Midler hertil fremskaffes ved Udvidelse af Aktiekapitalen eller Optagelse af nye Laan.

Saaframt Udvidelsen sker ved Hjælp af nye Laan, nedskrives Udvidelsessummen i samme Omfang som Laanet afdrages.

Afskrivningsfonden opføres paa sædvanlig Maade i Statusopgørelsens Passivside, medens man paa Aktivsiden opfører særskilt de Midler, der er baandlagt til Dækning af Afskrivningsfonden.

Da Selskabet kan opnaa Tilladelse til at laane af dens egen Afskrivningsfond, og/eller Reservefond, kan man under de Aktiver, der er baandlagt til Dækning af Afskrivningsfonden, finde en Post, der betegnes »Laan til Driften«. I saa Tilfælde opføres som Modpost paa Passivsiden en Post, der benævnes f. Eks. »Gæld til Afskrivningsfonden«.

Af disse Eksempler vil det fremgaa, at man ikke afskriver som Følge af Slitage, men derimod i det Omfang, de anvendte Laan bliver afdraget, og det er jo ikke sikkert, at dette er i Overensstemmelse med det Beløb, der burde afskrives paa Grund af Slitage o. l.

Som Kuriosum skal jeg nævne, at man ved Optagelse af et saadant Laan til Erhvervelse af et Aktiv modtog en ministeriel Skrivelse, ifølge hvilken det paagældende Aktiv »ville være at afskrive i Løbet af mindst 5 Aar«, et Paabud, der ikke var svært at følge.

Benævnelsen »Fond« kan benyttes paa forskellig Maade; man ser saaledes f. Eks. Reserve- (Afskrivnings-) fonden eller som Aktiv: Skinneudvekslingsfonden (Underskud) eller en separat Opgørelse over Afvikling af Gælden til en Hovedkreditor, der benævnes: »Regnskab over Fond til Betaling af Gæld til N. N.«.

Man kan ogsaa i Handelsforetagender finde Regnskaber, der brin-

ger een til at spekulere over Benyttelsen af Navnet Reservefond, saaledes f. Eks. en Statusopgørelse, hvor

Inventar Kontoen svarer til Aktiekapitalen,
Reservefonden er opført som et Aktiv med 5.000 Kr. mindre end
Reservefonden i Passivside,

Kassebeholdningen svarer til Udbytte og Overførsel i ny Regning.
Eller en Status, hvor Aktiverne bestaar af:

Ejendommen,
Reservefond (i Banken),
Bankgaranti (i Banken),
Fornyelsesfond (i Banken),
Inventar,
Varelager og
Kassebeholdning,

medens Passivside kun indeholder:

Aktiekapital samt
en Post benævnt: »Aktiver overstiger Passiver«, repræsenterende
Forskelsbeløbet mellem Aktiver og Passiver.

Der er endnu den Opfattelse, at Paabudet i Aktieselskabsloven om Henlæggelse til »Lovmæssig Reservefond« skal forstaas saaledes, at det er *Penge*, der skal lægges til Side, og man ser da ogsaa undertiden Regnskaber, hvor der i Aktivside er opført: »Bankbog tilhørende lov- mæssig Reservefond«, og herpaa indestaar et Beløb svarende til Reservefonden i Passivside.

Det er selvfølgelig ikke Meningen med Bestemmelsen, at Midlerne skal udtages af den daglige Drift og ikke maa frugtbares.

En Mellemting er det, naar der foruden »Lovmæssig Reservefond« opføres i Passivside: »Reservefond indestaende i Bygninger og Anlæg«, uden at der i Aktivside er foretaget nogen Udskilning.

En Ting, der ogsaa kan bidrage til »Balancetilsøring«, er daarlig Regnskabsopstilling, hvorved jeg mener en lidet hensigtsmæssig Gruppering af Aktiver og Passiver, saaledes at dette i Forbindelse med manglende eller ufyldstgørende Tekst bevirker en Tilsøring af de virkelige Forhold.

Der findes endnu mange Regnskaber, hvor de enkelte Regnskabs- poster er opført i tilfældig Orden, undertiden i den Rækkefølge, hvori Kontiene er placeret i Hovedbogen eller saaledes, som man altid har gjort det, siden Selskabet blev stiftet, og mange benytter ogsaa at af-

levere Status som en Afskrift af Balance Kontoen i Hovedbogen, altsaa med Kontobetegnelser og undertiden ogsaa med Angivelse af An og Pr.

I Stedet for burde Kontobetegnelserne kastes bort sammen med »An« og »Pr«, og Statusopgørelsen fremtræde med oplysende Tekst til hvert Regnskabsbeløb.

At nævne Eksempler paa en tilfældig Placering af Aktiver og Passiver vil føre for vidt, og enhver vil kunne anstille sine egne Betragtninger ved at gennemgaa de offentliggjorte Regnskaber.

Efter at jeg nu i store Træk har gennemgaaet en Del af Statusopgørelsens Poster (og jeg haaber som sagt, at Tilhørerne yderligere vil udbyde disse), vil det være naturligt, at man stiller Spørgsmaalet: Har det nogen praktisk Betydning, om et Regnskab er opstillet paa den ene eller anden Maade?, og der maa Svaret blive et ganske afgjort »Ja«. Der er saa store økonomiske Interesser knyttet til Regnskabsaflæggelsen i saavel Aktieselskaber som private Foretagender, at det vilde være ønskeligt, om den store Skare af Regnskabsfolk, der efterhaanden er uddannet, vilde være i Stand til — uden at have den ene eller anden Bekendtgørelse i Haanden — at gøre deres Indflydelse gældende og derved i Folks Bevidsthed oparbejde ensartede Regler for Bogføring og Regnskabsaflæggelse, der kom til at gælde som en Lov mellem Regnskabsfolk, og derved kom til at bidrage til, at de, der skal høste Fordelene af en korrekt og ensartet Regnskabsaflæggelse, fik den fornødne Respekt for Regnskabsfolkenes Arbejde.

Det er indlysende, at dette vilde være af afgørende Betydning for Virksomheden selv, dens Ejere, enten det er private eller Aktionærer, der i Tiltro til Regnskabet køber eller sælger Aktier, dens Bankforbindelse, Hovedkreditorer og fremtidige Leverandører, for slet ikke at glemme Skattemyndighederne, og for Aktieselskabernes Vedkommende de kontrollerende Myndigheder.

Overalt burde Regnskaberne være præget af at være aflagt efter Grundreglen:

Klarhed og Sandhed.